

Statsrådets beslut

om de riksomfattande målen för ordnandet av social- och hälsovård 2023–2026

Statsrådet fastställer de riksomfattande målen för ordnandet av social- och hälsovård enligt följande:

De riksomfattande målen för ordnandet av social- och hälsovård

1. Tjänsterna har ordnats jämlikt och de lagstadgade rättigheterna säkerställs

Genom att omstrukturera social- och hälsovården strävar man efter att säkerställa jämlika tjänster för hela befolkningen. I tjänsterna beaktas olika kundgruppers behov och främjas likvärdigheten för olika grupper på ett målinriktat och planmässigt sätt.

Alla kundgrupper ska få högklassiga social- och hälsovårdstjänster. Det innebär att kunden får den service han eller hon behöver i rätt tid och på rätt plats. Serviceanvändarnas självbestämmanderätt stärks och särskild uppmärksamhet riktas på utvecklingen av tjänster för de personer som behöver sektorsövergripande tjänster eller många tjänster.

Skillnaderna i välfärd och hälsa minskas och befolkningens välfärd, hälsa, funktions- och arbetsförmåga och sociala trygghet främjas och upprätthålls. När skillnader i välfärd och hälsa minskas beaktas regionala skillnader.

Finlands nationalspråk är finska och svenska. Dessutom har samerna enligt grundlagen rätt att använda samiska hos myndigheterna. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna stöds och stärks i synnerhet på svenska, samiska och teckenspråk, och därtill beaktas de övriga språkgrupperna och de regionala särdragen. I Finland används också flera minoritetsspråk och mångfalden av språk som används i vårt land har ökat under de senaste åren. Utmaningar är tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, de minskade möjligheterna att använda språk och språkens livskraftighet.

Jämställdheten mellan könen ska tillgodoses i social- och hälsovårdstjänsterna och jämställdheten ska främjas aktivt. I välfärdsområdena ska en funktionell och personalpolitisk jämställdhetsplan beredas, och den ska utarbetas i samarbete med representanter för personalen i enlighet med jämställdhetslagen.

2. Funktionssäkerheten för i synnerhet basservicen stärks och integrationen ökas

Tillgången på tjänster och tillgången till vård varierar inom social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet. I synnerhet primärvården och socialtjänsterna ska vara tillgängliga för alla i rätt tid och med hög standard, även om coronapandemin ytterligare har ökat vård-, rehabiliterings- och serviceskulden.

Social- och hälsovårdstjänsternas funktionssäkerhet ska stärkas ytterligare. Tjänsternas funktionssäkerhet tryggas när organiseringsansvaret överförs och välfärdsområdena inleder sin verksamhet. Funktionssäkerheten ska tryggas särskilt vid störningssituationer och undantagsförhållanden.

Genom att integrera social- och hälsovårdstjänsterna eftersträvas bättre smidighet och kontinuitet för tjänsterna samt ökat samarbete mellan social- och hälsovårdspersonalen. Inom de integrerade social- och hälsovårdstjänsterna får kunderna en helhetsbild av vilka tjänster de behöver. Genom samarbetet mellan räddningsväsendet och hälsovården kan man säkerställa högklassiga prehospitala akutsjukvårdstjänster. Digitala lösningar möjliggör en snabb och smidig tillgång till information och service när det inte finns behov av fysisk service. Informationshanteringen och informationssystemen stöder genomförandet av smidiga och kundorienterade social- och hälsovårdstjänster, bland annat genom att öka kundernas och minska personalens roll i de tjänster där det är möjligt.

Det är särskilt viktigt att utveckla basservicen. Servicesystemet omstruktureras och nya sektorsövergripande och multiprofessionella verksamhetsmodeller införs i syfte att främja människornas hälsa och välfärd. Man utökar utbudet av lågtröskeltjänster som bättre motsvarar behoven hos de människor som befinner sig i en utsatt ställning. Social- och hälsovårdspersonalens arbetsfördelning, verksamhetsmetoder och samarbete utvecklas.

Invånarnas aktivitet, medvetenhet och delaktighet i frågor som gäller deras liv, hälsa samt arbets- och funktionsförmåga stärks. Serviceprocesser och servicestigar görs smidigare och effektiviseras på ett kundorienterat sätt.

3. Tillgången på yrkeskunnig personal säkerställs och social- och hälsovårdens drag- och hållkraftsfaktorer stärks

Tillgången på yrkeskunnig personal inom social- och hälsovården medför utmaningar i framtiden. Utan yrkeskunnig personal kan social- och hälsovårdstjänster inte ordnas på ett högklassigt sätt. En välmående personal bidrar med välfärd för kunderna. För att säkerställa tillgången på social- och hälsovårdspersonal och stärka drag- och hållkraftsfaktorerna inom social- och hälsovården behövs både nationella och internationella åtgärder och samarbete kring dem.

Tillgången på personal samt personalens tillräcklighet och beständighet säkerställs och åtgärder vidtas för att säkerställa en tillräcklig personal. Social- och hälsovårdsutbildning spelar en viktig roll när det gäller att säkerställa att personalens mängd och kompetens motsvarar befolkningens servicebehov.

Drag- och hållkraftsfaktorerna i social- och hälsovården förbättras. Åtgärder som ökar arbetsmotivationen tas i bruk. Personalens delaktighet ökas och personalens kompetens och vision utnyttjas vid utvecklingen av verksamheten.

Inom social- och hälsovården riktas särskild fokus på arbetsvillkoren, arbetsförhållandena, arbetshälsan och ledarskapet. Personalens arbetsförhållanden ska vara hållbara. Det inkluderar arbete för att minska psykosociala riskfaktorer och öka arbetssäkerheten.

4. Verksamheten är ekonomiskt hållbar

Välfärdsområdenas kalkylerade och allmänna statliga finansiering skapar ramar för verksamheten. Den kalkylerade finansieringsmodellen inkluderar ett mål om att bromsa kostnadsökningen. Genom att sörja för de offentliga finansernas hållbarhet säkerställs högklassiga tjänster även för kommande generationer. Från och med 2025 kommer finansieringen för budgetåret inte att vara fullskalig i förhållande till den beräknade ökningen av befolkningens servicebehov.

Finansieringsmodellen skapar förutsägbara utsikter för finansieringens framtida nivå och säkerställer tillräckliga social- och hälsovårdstjänster, utveckling av verksamheten och ändamålsenliga investeringar.

Genom att i efterhand justera kostnaderna i finansieringen säkerställer man att den kalkylerade finansieringen inte skiljer sig från de faktiska kostnaderna. Områdena har rätt till tilläggsfinansiering.

I välfärdsområdenas investeringar beaktas de möjligheter som samarbetet mellan välfärdsområdena medför och en tillräcklig förmåga att finansiera investeringarna säkerställs. De investeringar prioriteras som tack vare nya verksamhetsmetoder möjliggör kostnadsfördelar, förbättrar tillgången på tjänster och främjar samarbetet mellan välfärdsområdena.

5. Kostnadsökningen i förhållande till det ökade servicebehovet bromsas upp och förebyggande arbete prioriteras

Utgifterna för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster utgör en betydande andel av de offentliga utgifterna som helhet. I takt med att befolkningen åldras och nativiteten förblir låg försämras försörjningskvoten, vilket skapar utmaningar för välfärdsstatens finansieringsunderlag.

Högklassiga och jämlika social- och hälsovårdstjänster produceras så effektivt och ekonomiskt som möjligt. Stråvan är att bromsa upp kostnadsökningen i förhållande till det ökande servicebehovet genom att hitta effektivare sätt att ordna och producera tjänster samt rikta tjänsterna så ändamålsenligt och effektivt som möjligt. Genom att öka verksamhetens effektivitet i synnerhet i fråga om rehabilitering och missbruks- och mentalvårdstjänster samt förbättra tillgången till vård och förebygga folksjukdomar förbättras invånarnas välbefinnande och minskas behovet av social- och hälsovårdstjänster. Digitaliseringens möjligheter utnyttjas.

Förebyggande arbete och hälsofrämjande är centralt när det gäller att bromsa kostnadsökningen. Tyngdpunkten flyttas till tidig lösning och förebyggande av problem. Det förebyggande arbetet görs på ett kundorienterat sätt och i samarbete med alla aktörer, dvs. kommuner, företag och tredje sektorn. De effektiva förebyggande tjänsterna och tjänsterna för tidigt ingripande stärks.

6. Effektivitetsbaserat grepp betonas i den nationella och regionala styrningen

Syftet med den effektivitetsbaserade styrningen är att inom ramen för de begränsade resurserna skapa en servicestruktur som tjänar befolkningens hälsa och funktionsförmåga så bra som möjligt. För att styra effektiviteten behövs information om tjänsternas effekter. Med hjälp av effektivitetsinformation kan man i styrningen allt bättre beakta de mål som fastställts för social- och hälsovårdstjänsterna och rikta tjänsterna och åtgärderna på ett ändamålsenligt sätt.

Social- och hälsovårdstjänsterna skapas och styrs så att tjänsterna är effektiva både ur individens och samhällets synpunkt. Med ett effektivitetsbaserat grepp avses att verksamheten styrs med hjälp av information som samlats in om verksamheten. Effektivitetsbaserad styrning görs på både nationell och regional nivå genom kunden och patienterna. Genomförandet av de fastställda målen följs upp och utvärderas med utgångspunkt i effektivitetsinformationen.

På regional och nationell nivå skapas verksamhetsmodeller och strukturer som möjliggör effektivitetsbaserad styrning.

7. Välfärdsområdena och kommunerna samt de övriga aktörerna har fungerande samarbetsstrukturer och förfaranden

Välfärdsområdena och kommunerna samt de övriga aktörerna har flera kontaktytor där samarbetsstrukturerna och de gemensamma förfarandena möjliggör ett effektivt samarbete vid främjandet av hälsan, arbets- och funktionsförmågan, säkerheten och välfärden samt vid ordnandet av tjänster.

Ett fungerande samarbete mellan välfärdsområdena samt mellan välfärdsområdena och kommunerna och de övriga aktörerna är viktigt. På så sätt säkerställs smidiga och kompatibla tjänster. I synnerhet i början av övergången då förvaltningen och strukturerna förändras behövs nya verksamhetsmodeller, ledarskap och samarbete mellan välfärdsområdena och kommunerna samt de övriga aktörerna. Mellan välfärdsområdena och kommunerna samt de övriga aktörerna skapas fungerande samarbetsstrukturer och avtalas om förfaranden.

I arbetet för att främja välfärden, hälsan och säkerheten behövs omfattande samarbete mellan olika aktörer, regionala samarbetsstrukturer och gemensamt överenskomna förfaranden. Främjandet av välfärden, hälsan och säkerheten är helhetsbetonat och inkluderar de olika områdena inom välfärd, hälsa och säkerhet i vardagen samt påverkan av bakgrundsfaktorer i enlighet med de befintliga strategiska riktlinjerna. I arbetet beaktas särdragen i områdena.

8. Beredskapsplanering och förberedelser genomförs utifrån nationellt enhetliga grunder

Befolkningen garanteras de social- och hälsovårdstjänster som är väsentliga för hälsan och funktionsförmågan och en sund livsmiljö under alla omständigheter. Social- och hälsovårdsministeriet leder, övervakar och samordnar social- och hälsovårdens beredskap för störningssituationer och undantagsförhållanden.

En övergripande lägesbild av social- och hälsovårdens beredskap fås med hjälp av modellen för fem beredskapscenter, och om alarmeringsarrangemang och justering av lägesbilden avtalas mellan välfärdsområdena i samarbetsområdet, mellan beredskapscentren och tillsammans med social- och hälsovårdsministeriets beredskapsenhet.

I enlighet med de nationella principerna för social- och hälsovården skapas för samarbetsområdet strukturer för styrningen av beredskapsplaneringen och förberedelserna i samarbete med social- och hälsovårdens beredskapscenter.

I välfärdsområdet inrättas och arbetar en samarbetsgrupp för beredskap och förberedelser. Välfärdsområdets beredskapsplan förs in på Valsu-portalen och beredskapsnivåerna beaktas i beredskapsplanen.

Välfärdsområdena sörjer för de kritiska informationssystemens funktionssäkerhet och säkerhet på ett riskbaserat sätt genom att utnyttja bästa praxis i branschen och myndigheternas anvisningar.

9. I verksamheten identifieras möjligheter till socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara åtgärder samt metoder för att dämpa klimatförändringen

I social- och hälsovårdens verksamhet och beslutsfattande är det viktigt att beakta balansen mellan den sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarheten. Välfärdsekonomin metoder möjliggör en samtidig ökning av den hållbara välfärden och den ekonomiska tillväxten.

Välfärdsområdena har möjlighet att vidta lokala åtgärder som är socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara. Dessa åtgärder förutsätter ofta samarbete över förvaltningsgränserna samt lokalt samarbete med kommunerna och de övriga aktörerna. Social- och hälsovårdsaktörerna anpassar sin egen verksamhet och beaktar den sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarheten i offentliga upphandlingar.

Klimatförändringen har såväl direkta som indirekta konsekvenser för befolkningens välfärd och hälsa. Inom social- och hälsovården bereder man sig för klimatförändringens välfärds- och hälsokonsekvenser och identifierar eventuella hotbilder och utsatta grupper. Det är viktigt att bedöma fördelarna och kostnaderna av social- och hälsovårdens anpassningsåtgärder och kartlägga informationsbehoven i anslutning till dem. De regionala särdragen för anpassningen till klimatförändringen beaktas och metoder fastställs för att kunna beakta anpassningen till klimatförändringen i verksamheten.

10. Forsknings- och utvecklingsverksamheten i anslutning till servicesystemet och primär- och socialvårdstjänsterna stärks

Forsknings- och utvecklingsverksamheten i social- och hälsovården stärker informationsunderlaget för beslutsfattandet och gör det möjligt att utnyttja informationen systematiskt vid utvecklingen av social- och hälsovårdstjänsterna. Informationsunderlaget består av mångsidig information från olika källor. Målet med forsknings- och utvecklingsverksamheten är att stärka grunden till välfärden, säkerställa välfärd för alla och främja en sund och trygg livsmiljö.

Genom att stärka forskningen, utvecklingen och effektiviteten framför allt i anslutning till servicesystemet och basservicen kan man stödja den sektorsövergripande verksamheten och främja samordningen av tjänster, tjänsternas verkningsfullhet samt kund- och patientsäkerheten. I forsknings- och utvecklingsverksamheten inom social- och hälsovården stärks forskningen och utvecklingen framför allt i anslutning till basservicen, primärvården och socialvården.

Utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom social- och hälsovården organiseras på olika nivåer och i brett samarbete i form av stödstrukturer för informationsledning, evidensbaserad verksamhet och kompetensledning. Samtidigt säkerställs formbundna förfaranden för samarbetet och samverkan med högskolorna, läroanstalterna, forskningsinstitutionerna, kompetenscentren inom socialvården och de organisationer som producerar social- och hälsovårdstjänster.

11. Den informationshantering och digitalisering som planerats nationellt och i arbetsområdet stöder måluppfyllelsen och det kundorienterade förnyandet av verksamheten

Utvecklingen av informationshanteringen och digitaliseringen stöder den utveckling av tjänster och verksamhet som social- och hälsovårdsaktörerna genomför nationellt och framför allt regionalt. De bidrar till att uppnå de övriga nationella innehålls- och utvecklingsmässiga målen inom social- och hälsovården och bildar en enhetlig helhet för kunderna.

Utvecklingen av informationshanteringen inom social- och hälsovården genomförs i samarbete med nationella och regionala aktörer samt aktörer i arbetsområdet med utgångspunkt i de nationella informationssystemtjänsterna och områdenas gemensamma tjänster (i synnerhet

de tjänster som tagits fram av DigiFinland Oy). Vårdsområdena i samarbetsområdet utarbetar som en del av samarbetsavtalet en gemensam plan för hur de anskaffningar och idrifttagningar som behövs för att förnya informationssystemen genomförs i samarbete.

Det långsiktiga målet är att genomföra viktiga informationssystem gemensamt inom samarbetsområdena. Samarbete behövs i synnerhet när kund- och patientdatasystem förnyas i bred skala.

Den nationella och regionala produktionen av social- och hälsovårdsinformation utvecklas så att den möjliggör myndigheternas uppföljnings-, bedömnings-, styrnings- och övervakningsarbete samt vårdsområdenas effektivitetsbaserade ledning. Vid utvecklingen av IKT-lösningar i anslutning till informationsledningen eftersträvas ett så brett samarbete som möjligt.

Vid all utveckling beaktas informationssäkerheten.

12. Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2023.

Helsingfors den 1 december 2022

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru

Avdelningschef Kari Hakari